

## Prædiken til Søndag septuagesima

Matt. 20, 1-16

*Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Jesus sagde: »Himmeriget ligner en vingårdsejer, der tidligt om morgenen gik ud for at leje arbejdere til sin vingård. Da han var blevet enig med dem om en dagløn på en denar, sendte han dem hen i sin vingård. Ved den tredje time gik han ud og så nogle andre stå ledige på torvet, og han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård, så skal jeg betale, hvad I har ret til. De gik derhen. Igen ved den sjette og den niende time gik han ud og gjorde det samme. Ved den ellefte time gik han derhen og fandt endnu nogle stående dér, og han spurgte dem: Hvorfor har I stået ledige her hele dagen? De svarede ham: Fordi ingen har lejet os. Han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård. Da det blev aften, sagde vingårdens ejer til sin forvalter: Kald arbejderne sammen og betal dem deres løn, men sådan, at du begynder med de sidste og ender med de første. Og de, der var blevet lejet i den ellefte time, kom og fik hver en denar. Da de første kom, troede de, at de ville få mere; men også de fik hver en denar. Da de fik den, gav de ondt af sig over for vingårdsejeren og sagde: De sidste dér har kun arbejdet én time, og du har stillet dem lige med os, der har båret dagens byrde og hede. Men han sagde til en af dem: Min ven, jeg gør dig ikke uret. Blev du ikke enig med mig om en denar? Tag det, der er dit, og gå! Jeg vil give den sidste her det samme som dig. Eller har jeg ikke lov til at gøre, hvad jeg vil, med det, der er mit? Eller er dit øje ondt, fordi jeg er god? Sådan skal de sidste blive de første, og de første de sidste.« Matthæusevangeliet 20,1-16*

Det er i grunden et sært regnestykke: En vingårdsejer skal have fikset noget forefaldende arbejde, så han henter folk ind fra torvet og sætter dem i sving. Et par timer efter vender han tilbage til torvet og henter nogle flere daglejere. Da der stadigvæk er brug for arbejdskraft, hentes der endnu flere ind, først i den sjette time, siden i den niende. Endelig, kort før hvad der formodentlig må være fyraften, i den elvte time, går han ud og henter et sidste par arbejdere. Da dagens arbejde kort efter er overstået, skal den velfortjente denar så falde. I hvert fald til de først ankomne, der jo antageligvis må have knoklet på vingården længst.

Det er her, at regnestykket bliver guddommeligt kringlet, for de ender alle med den samme løn. Dette altså til trods for, at de ikke har brugt den samme mængde tid i marken. Det er forskelsbehandling af den fineste karat; kilden til al retfærdig harme. Den var nok ikke gået i dag, ligesom det heller ikke faldt i god jord dengang. Det var nok heldigt, at de kanaanæiske fagforeninger ikke stod klar med søgsmålene for enden af vinmarken. Alligevel rummer lignelsen en opbyggelig pointe.

Søndagens evangelium fremlægger et regnestykke af himmelsk tilsnit. Himmelsk, fordi

det ikke er skabningen, det hele drejer sig om, men skaberen. Vi trækkes ind i en kalkule, der rykker ved den gængse forestilling om retfærdighed. For vingårdsejeren ønsker, at alle skal have det samme, selvom ingen overhovedet burde have noget. Og vi forarges over denne både fedtede og rundhåndede vingårdsejer. Vi får ondt af de hårdtarbejdende, og vi ser os vrede på dem, der slipper lidt for nemt afsted i marken. Kender vi den tendens et sted fra? Kender vi en lov, der tryner dem, der er langt fremme i skoen?

Fornemmelsen for uretfærdighed kan være kilde til de største eder og forbandelser, men er ham vingårdsejeren virkelig så uretfærdig? Det kan være sundt at vende miseren på hovedet og i stedet spørge: Hvordan skulle vingårdsejeren *ellers* have fordelt lønnen? Ja, hvad skulle han have givet dem, der først blev hentet ind i 11. time? Og hvad med alle dem, der ikke blev udvalgt i første, anden eller tredjesorteringen?

For slet ikke at tale om dem, der ikke rykkede sig ud af flækken. Alle de vragede, der stadig stod og kukkelurede nede på torvet med et tomt blik og en familie at brødføde. De glemte og utilstrækkelige. Hvad med de syge, de elendige, taberne, dem, der ikke kunne præstere noget i marken? Dem, der aldrig nævnes. Skulle de aflønnes efter deres utilstrækkelige indsats?

Ikke ifølge lignelsen. For vingårdsejeren er en nådig overflod. Han giver dem alle det samme, om de så bare havde arbejdet fra den 11. time. Alligevel fnyser vi og forarges over gnieren og den dovne. Men hvad hvis det hele forholdt sig omvendt? Hvad hvis vingårdsejeren ikke forfordelte nogen, men i stedet delte rundhåndet ud af en næsten primitiv godhed? Hvad hvis ingen var blevet

inviteret ind og ingen havde fået så meget som en splint af sølv? Så havde det sandelig set elendigt ud. I stedet strømmer godhed og rigdom ud. Og ingen bliver gjort uret, for vingårdsejeren sagde jo: *Blev du ikke enig med mig om en denar? Tag det, der er dit, og gå!*

Nu rykker de dovne asner måske lidt på sig. For betyder det så, at vi bare kan slappe af? Så kunne man vel bare indtage en behagelig hvilestilling og ellers vente på, at denaren kommer rullende. Teknisk set ja, for alt er tilladt, men ikke alt gavner, som Paulus siger. Men det er vist ikke så simpelt, desværre. Det er trods alt vingårdsejeren, der kommer og henter arbejderne, han kalder dem frem. Det er ham, der betaler dem. Uden ham, ingen løn. Uden skaber, ingen skabning. Uden Gud, ingen nåde.

I dag hører vi netop nådens sprog, for det er det lignelsen er skrevet på. Her fortælles vi, at vi ikke skal frygte for vores løn i det evige. Den er der sørget for, og dette til trods for, at der måske ikke er blevet bestilt meget mere end en times ærligt arbejde i dette liv. Men skal lignelsen give mening, må man sætte sig ud over sig selv og sin smålighed og stole på, at vingårdsejeren giver, selvom han egentlig slet ikke burde gøre det.

Det er indholdet af nådens sære regnestykke. For nåden går på tværs af det, vi opfatter som det retfærdige. Nåden kan ikke skrives på formel, for nåden er teflonbelagt mod fornuftige betragtninger. Vingårdsejeren er Gud. Og nåden omfatter både dette såvel som det evige liv. På latin hedder nåde *gratia*. Ordet findes også på dansk i ordet *gratis*. Altså noget, der ikke betales noget for.

Den norske forfatter Karl Ove Knausgaard kalder i sin essaysamling *Sjælens Amerika*, nåden *det sociales modsætning*. For det sociale inddeler, lukker ude, trykker ned og løfter op. Det er et system af forskelle, en verden hvor alt og alle gradueres og differentieres. Men nåden ophæver dette system. I nåden er alle underligt lige for Gud. Og radikaliteten i nåden er så stor, tankegangen bag den er så forskellig fra alt andet vi kender, at det egentlig er umuligt at fatte betydningen af den. Og det er for Knausgaard det eneste kristendommen handler om: Nåden. Man kunne gå så langt som til at sige, at nåden ikke kun er det sociales modsætning, nåden er ligefrem det sociales ophør. Vi skænkes nåden kvit og frit. Også selvom vi ikke kan præstere det mindste. I en tidsalder, hvor alting måles og vejes, analyseres og opmåles, kan vi lytte til Jesus, der forkyn-der himmerigets uindskrænkede nåde.

I den salme, vi skal synge om lidt, *Fra verdens morgenstund udgår*, hører vi Kingos ord om nåden:

*Men Gud, som er på nåde rig,  
foruden mål og ende,  
den sidste gør den første lig  
og giver så til kende,  
at gerning ej fortjene kan  
sin del udi Guds Himmel-land,  
hans nåde det skal sende.*

Må det glædelige budskab på denne søndag således være, at vi har en løn til gode uanset hvor tidligt eller sent vi bliver hentet på torvet af vingårdsbonden. Og at denne løn strømmer af nådens kilde selv. Nåden som gratis, given kærlighed. Nåden, som end ikke den mest genstridige fagforening kan få has på. Nåden, vi skænkes i dåben og nadveren, og som vil vare til evig tid, indtil dagen, hvor det sære regnestykke skal få to

streger under:

Når de sidste skal blive de første, og de første de sidste.

Amen

**Adam Garff**  
*Gentofte Kirke*

*Prædikenen blev holdt i 2017 i  
Christianskirken, Berlin, under et udvekslingsophold som studerende på Humboldt  
Universität*

**Salmer (Den Danske Salmebog):**

**743: Nu rinder solen op**  
**294: Talsmand, som på jorderige**  
**360: Arbejd, til natten kommer**  
**170: Fra verdens morgenstund udgår**  
**179: Herren god, som uden grænser**

Redaktion

Sognepræst  
Adam Garff  
Gentofte Kirke  
adg@km.dk

Sognepræst  
Andreas Riis Damgaard  
Præstevang Kirke  
Hillerød  
ard@km.dk

Søndagslæsning  
udkommer hver uge på  
[www.grundtvig.dk](http://www.grundtvig.dk)  
– hvor man også  
kan tilmelde sig  
elektronisk nyhedsbrev  
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum  
Farvergade 27  
1463 København K  
Telefon 4193 9000  
vartov@vartov.dk